

Minister Klimatu i Środowiska

DGO-OPZ.050.11.2024.JK
3402943.13431533.10877144
Warszawa, 11-10-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją z dnia 25 września 2024 r. r. Pani Posłanki Gabrieli Lenartowicz w sprawie *definicji powierzchni ziemi i obowiązku wykonania remediacji* (znak: K10INT4860) przedstawiam poniższe wyjaśnienia.

Odnosząc się do pytania dotyczącego sposobu interpretacji pojęcia „powierzchnia ziemi”, informuję, że zgodnie z definicją zawartą w art. 3 pkt 25 ustawy – *Prawo ochrony środowiska*¹, zwanej dalej „ustawą Poś”, przez powierzchnię ziemi rozumie się ukształtowanie terenu, glebę, ziemię oraz wody gruntowe. Pojęcie „gleba” oznacza górną warstwę litosfery, złożoną z części mineralnych, materii organicznej, wody glebowej, powietrza glebowego i organizmów, obejmującą wierzchnią warstwę gleby i podglebie. Z kolei „ziemia” oznacza górną warstwę litosfery, znajdującą się poniżej gleby, do głębokości oddziaływania człowieka. Natomiast „wody gruntowe” oznaczają wody podziemne w rozumieniu art. 16 pkt. 68 ustawy *Prawo wodne*².

Należy przy tym wyjaśnić, że definicję powierzchni ziemi należy analizować w powiązaniu z ogólną definicją środowiska, zawartą w art. 3 pkt 39 ustawy *Poś*. Przez „środowisko” rozumie się ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, w tym m.in. powierzchnię ziemi.

Analizując kwestię klasyfikacji obiektów budowlanych wykonanych z gleby lub ziemi należy mieć na względzie, że nasyp spełniający definicję budowli ziemnej w rozumieniu przepisów ustawy *Prawo budowlane*³, przykładowo nasyp kolejowy, nasyp drogowy, urządzenie odwadniania infrastruktury, nabrzeże hydrotechniczne, składowisko odpadów, może spełnić definicję instalacji w rozumieniu przepisów zawartych w art. 3 pkt. 6 lit c ustawy *Poś*. Ponadto wskazać należy, że w przypadku stwierdzenia negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko, organ ochrony środowiska, może w myśl art. 237 ustawy *Poś*, zobowiązać podmiot korzystający ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego. W następstwie przeglądu ekologicznego, zgodnie z art. 362 ustawy *Poś*, istnieje

¹ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.).

² Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 z późn. zm.).

³ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2024 r. poz. 725 z późn. zm.).

możliwość nałożenia w drodze decyzji, obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

Wobec powyższego obiekt budowlany wykonany z gleby lub ziemi spełniający definicję instalacji nie powinien być klasyfikowany jako element środowiska, czyli w tym przypadku powierzchnia ziemi.

Rozpatrując kwestię klasyfikacji gruntów antropogenicznych, które nie stanowią obiektów budowlanych należy w pierwszej kolejności wyjaśnić, że grunt antropogeniczny nie posiada definicji prawnej, ale jest definiowany w opracowaniach specjalistycznych jako grunt powstały nie w sposób naturalny lecz w wyniku działalności człowieka. Grunty te wymagają w każdym przypadku indywidualnej oceny trwałości struktury, uwzględniającej również wpływ zachodzących procesów chemicznych. Zaliczane są do nich zarówno gleby tworzone sztucznie w wyniku rekultywacji gruntów, jak i gleby powstałe z materiałów antropogenicznych występujących w roli skały glebotwórczej, a także gleby powstałe w sposób naturalny, ale przekształcone przez człowieka do tego stopnia, że utraciły część (lub całość) swoich podstawowych cech. Dzielą się one na dwie zasadnicze grupy – gleby kulturoziemne, ukształtowane przez działalność rolniczą, oraz industrioziemne i urbanoziemne gleby, powstałe w wyniku działania przemysłu, gospodarki komunalnej lub urbanizacji. Gleby industrioziemne i urbanoziemne mogą nie mieć wykształconego profilu i nie wykazywać morfologicznego zróżnicowania na poziomie genetycznym, a także zawierać warstwy ze śladami wcześniejszego użytkowania.

Wobec powyższego grunt nasypowy wykonany z gleby lub ziemi, nie stanowiący obiektu budowlanego, spełniającego definicję powierzchni ziemi, należy klasyfikować jako powierzchnię ziemi.

Należy jednak zwrócić uwagę, że grunty antropogeniczne mogą być wytworzone przez wymieszanie gleby naturalnej z materiałami innymi niż gleba lub ziemia, w tym m.in. z odpadami. Przykładowo materiałami takimi mogą być popioły, żużle, odpady budowlane, odpady komunalne, osady po flotacji metali i węgla, odpady przemysłowe, pozostałości bruków, fundamentów, materiały syntetyczne. Materiały te mogą stanowić nieznaczne ilościowo domieszki gleby lub ziemi, ale również, w niektórych przypadkach, mogą stanowić podstawową masę takiego gruntu, np. na wysypiskach, zwalówkach, wypełnionych wyrobiskach.

Wobec powyższego grunty antropogeniczne wytworzone przez wymieszanie gleby naturalnej z materiałami innymi niż gleba lub ziemia, w tym m.in. z odpadami, należy oceniać indywidualnie i klasyfikować w zależności od zawartości w ogólnej masie takiego gruntu gleby lub ziemi oraz innych materiałów nie stanowiących gleby lub ziemi. Należy przy tym każdorazowo indywidualnie ocenić czy mamy do czynienia z glebą antropogeniczną z domieszkami materiałów nie stanowiących gleby lub ziemi, czy też z obecnością obcych materiałów, np. odpadów, w środowisku.

Dokonując tej oceny należy brać pod uwagę stan formalno-prawny ocenianego gruntu.

Podkreślić należy, że obowiązujące przepisy prawne odrębnie definiują i określają tryb postępowania w zakresie remediacji zanieczyszczonej powierzchni ziemi, a odrębnie z zakresu gospodarki odpadami, w tym przetwarzania odpadów. Odrębnie wskazane zostały również właściwe organy do wydawania stosownych decyzji administracyjnych w przypadku realizacji ww. zadań.

W przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia powierzchni ziemi należy przeprowadzić jej remediację, zgodnie z przepisami ustawy *Poś* lub przepisami ustawy *o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie*⁴. Natomiast w przypadku, jeżeli w danym miejscu mamy do czynienia z obecnością odpadów, wówczas zastosowanie znajdą przepisy z zakresu gospodarki odpadami, w tym głównie zawarte w ustawie *o odpadach*⁵. Na marginesie, należy również zwrócić uwagę, że istnieją miejsca, na których znajdują się składowiska i inne miejsca gromadzenia odpadów zlokalizowane w przeszłości na terenach państwowych zakładów przemysłowych, w czasach przed obowiązywaniem szczegółowych, współczesnych przepisów regulujących ochronę środowiska, w tym gospodarowanie odpadami (tj. przed 1 października 2001 r.). Miejsc tych nie można rozpatrywać jako obiektów budowlanych przeznaczonych do składowania odpadów w rozumieniu aktualnie obowiązujących przepisów ustawy *o odpadach*, a z uwagi na stan faktyczny wskazujący na to, że w danym miejscu wciąż znajdują się odpady, również nie można mówić o tych miejscach, jako o powierzchni ziemi w rozumieniu przepisów ustawy *Poś*. Należy zatem ocenić, czy dane miejsce spełnia definicję składowiska historycznych odpadów przemysłowych lub definicję miejsca gromadzenia historycznych odpadów przemysłowych, o których mowa odpowiednio w art. 2 pkt. 2 i 5 ustawy *o wielkoobszarowych terenach zdegradowanych*⁶, zwanej dalej ustawą WTZ. W przypadku spełnienia powyżej wskazanych definicji należy ocenić, czy składowisko wraz z otaczającym terenem wchodzi w skład wielkoobszarowego terenu zdegradowanego, zgodnie z definicją wskazaną w art. 2 pkt. 7 tej ustawy i czy mają w tym przypadku zastosowanie przepisy ustawy o WTZ.

Z wyrazami szacunku,

Z up. Ministra

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

⁴ Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o *zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie* (Dz. U. z 2020 r. poz. 2187).

⁵ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o *odpadach* (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.).

⁶ Ustawa z dnia 16 czerwca 2023 r. o *wielkoobszarowych terenach zdegradowanych* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1719).